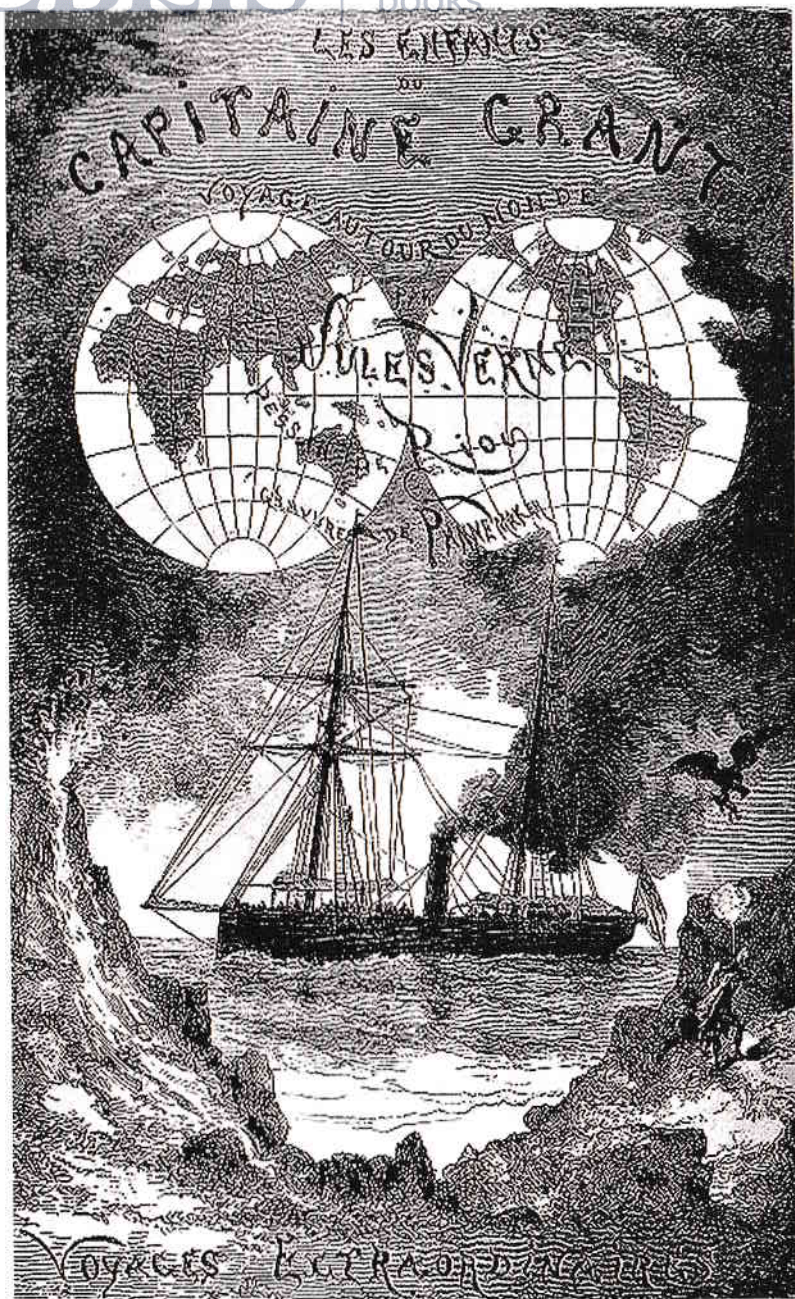

LBRIS

We know
books.

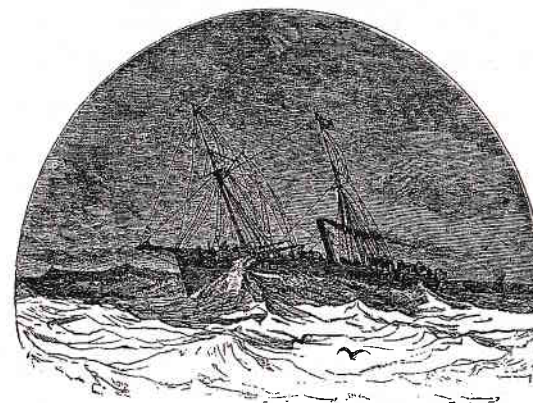
JULES VERNE

COPIII
CĂPITANULUI GRANT

I. ÎN AMERICA DE SUD

Ilustrații de Édouard Riou

Traducere și note de Mihail Petroveanu

LITERA
București

CUPRINS

I. <i>BALANCE-FISH</i>	5
II. <i>CELE TREI DOCUMENTE</i>	13
III. <i>MALCOLM-CASTLE</i>	24
IV. <i>O PROPUNERE A LUI LADY GLENARVAN</i>	33
V. <i>PLECAREA VASULUI DUNCAN</i>	40
VI. <i>PASAGERUL DIN CABINA NR. 6</i>	48
VII. <i>DE UNDE VINE ȘI UNDE SE DUCE</i> <i>JACQUES PAGANEL</i>	58
VIII. <i>ÎNCĂ UN OM DE ISPRAVĂ LA BORDUL</i> <i>LUI DUNCAN</i>	67
IX. <i>STRĂMTOAREA MAGELLAN</i>	76
X. <i>PARALELA 37°</i>	89
XI. <i>STRĂBĂTÂND CHILE</i>	101
XII. <i>ÎN VĂZDUH, LA DOUĂSPREZECE MII DE PICIOARE</i>	110
XIII. <i>COBORÂREA DE PE CORDILIERI</i>	122
XIV. <i>ÎMPUȘCĂTURA PROVIDENȚIALĂ</i>	134
XV. <i>SPANIOLA LUI JACQUES PAGANEL</i>	144
XVI. <i>RIO COLORADO</i>	154
XVII. <i>ÎN PAMPAS</i>	167
XVIII. <i>ÎN CĂUTARE DE PROVIZII ȘI DE APĂ DULCE</i>	180

XIX. LUPII ROȘII	193
XX. CÂMPIILE ARGENTINIENE	207
XXI. FORTUL INDEPENDENȚEI.....	217
XXII. NĂVALA APELOR.....	227
XXIII. VIAȚĂ DE PASĂRE.....	240
XXIV. ÎN CARE DUC MAI DEPARTE O VIAȚĂ DE PĂSĂRI.....	251
XXV. ÎNTRE FOC ȘI APĂ.....	262
XXVI. ATLANTICUL.....	273

Les enfants du capitaine Grant
Jules Verne

Editura Litera

tel.: 0374 82 66 35; 021 319 63 90; 031 425 16 19

e-mail: contact@litera.ro

www.litera.ro

Copiii căpitanului Grant. I. În America de Sud
Jules Verne

Copyright © 2024 Grup Media Litera
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiu
Corector: Nicoleta Arsenie
Prepress: Andreea Apostol

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
VERNE, JULES
Copiii căpitanului Grant. I. În America de Sud / Jules Verne;
trad.: Mihail Petroveanu. – București: Litera, 2024
ISBN 978-630-319-869-9
I. Petroveanu, Mihail (trad.)
821.111-31=135.1

I

BALANCE-FISH

La 26 iulie 1864, zi în care bătea o briză puternică de miazănoapte, un iaht minunat înainta cu toată viteza pe apele canalului de nord. Pe catargul din față flutura steagul Angliei; în vârful catargului cel mare, pe un alt steguleț fluturau inițialele E.G., brodate în aur și încoronate cu semnele ducale. Iahtul se numea *Duncan* și aparținea lordului Glenarvan, unul dintre cei șaisprezece pairi¹ scoțieni din Camera Lorzilor și totodată membrul cel mai distins al Royal Thames Yacht Club, club cu mare faimă în întreg Regatul Unit.

La bord se aflau lordul Eduard Glenarvan cu tânăra lui soție, lady Helena, și unul dintre verii săi, maiorul Mac Nabbs.

Duncan, recent construit, navigase într-o călătorie de probă la câteva mile depărtare de golful Clyde și tocmai se pregătea să se înapoieze la Glasgow; insula Arran se vedea la orizont, când marinarul de veghe semnală un pește uriaș care se zbenguia greoi pe urmele iahtului. Căpitanul John Mangles îl înștiință pe lordul Eduard. Acesta se urcă imediat pe punte, împreună cu maiorul Mac Nabbs, și îl întrebă pe căpitan ce vietate crede că ar putea fi.

¹ Pair – titlu de noblete englezesc.

– Milord¹, cred că este un rechin de o mărime apreciabilă, răspunse John Mangles.

– Un rechin în aceste ținuturi! exclamă surprins Glenarvan.

– Se prea poate, răspunse căpitanul. Peștele acesta face parte dintr-o specie de rechini care se întâlnește în toate mările și la orice latitudine. E așa-zisul *balance-fish*². Și pun rămășag că avem de-a face cu unul dintre acești pești blestemați! N-avem decât să încercăm să-l vânam; bineînțeles, dacă milord consimte și dacă această vânătoare e pe placul lui lady Glenarvan. Atunci vom ști precis despre ce e vorba.

– Care-i părerea dumatăle, Mac Nabbs? îl întrebă lordul Glenarvan pe maior. Să încercăm aventura?

– Sunt de aceeași părere cu dumneata, răspunse liniștit maiorul.

– De altfel, continuă John Mangles, am face foarte bine să mai eliminăm câte una dintre dihăniile acestea grozave. Să nu scăpăm ocazia. Vom avea un spectacol strașnic și, în același timp, vom face și o faptă bună.

– Bine, John! spuse lordul și trimise s-o cheme pe lady Helena, care, ispitită de perspectiva unei vânători aventuroase, se sui imediat pe punte.

Marea era liniștită; puteai foarte ușor să urmărești la suprafața ei mișcările repezi ale peștelui, care aci se afunda, aci țâșnea afară cu o forță uimitoare.

John Mangles dădu ordinele necesare. Marinarii aruncară peste parapetul tribordului o parămă groasă, la capătul căreia era legată o cange cu o halcă de slănină ca momeală. Rechinul, deși se afla la o depărtare de vreo cincizeci de coți, adulmecă momeala cu lăcomie și se apropie repede de ea. I se vedeau aripile cenușii la vârful și negre

¹ Milord – formula de politețe pentru a te adresa unui lord.

² *Balance-fish* – marinarii englezi îl numesc *balance-fish* pentru că are capul în forma unei balanțe sau, mai exact, forma unui ciocan cu două capete. Din această pricină i se mai zice și rechinul-ciocan. (n.a.)

la bază, bătând valurile cu putere, în timp ce cu coada își menținea cu precizie direcția. Pe măsură ce înainta, i se vedeau mai clar ochii enormi și bulbucați, aprinși de poftă, iar când se întorcea, fălcile lui căscate dezveleau patru șiruri de dinți. Capul lui mare părea un ciocan uriaș așezat în vârful unui mâner. John Mangles nu se înșelase; era, în adevăr, cel mai lacom animal din familia rechinilor, supranumit de englezi *balance-fish* – peștele balanță.

Pasagerii și marinarii de pe *Duncan* urmăreau cu mare atenție mișcările rechinului. În curând, animalul ajunsese în preajma cângii; se răsturnă pe spate pentru a înșfăca mai bine slăcina și, într-o clipă, momeala enormă dispăru în gâtlejul său uriaș. Vârful în formă de undiță al cângii se înfipse în el și rechinul se răsuci furios, izbind cu putere cablul; marinarii îl ridicară atunci cu ajutorul unei macarale, care era legată la capătul vergei¹ mari.

Văzându-se smuls din apă, animalul se zbătea cu violență. Dar fu înfrânt. O frânghie prevăzută cu un laț îi înfășură coada, paralizându-i mișcările. Câteva clipe mai târziu, peștele fu tras peste bord și aruncat pe puntea iahtului. Îndată, unul dintre marinari se apropie de el cu băgare de seamă și, cu o puternică lovitură de topor, îi reteză coada enormă.

Vânătoarea se terminase; nu mai aveau de ce să se teamă de monstru.

Într-adevăr, marinarii îi veniseră de hac, dar curiozitatea lor nu era încă satisfăcută, deoarece la bordul oricărui vas e obiceiul să se cerceteze cu atenție stomacul rechinilor. Marinarii, care le cunosc lăcomia, se așteaptă întotdeauna la surprize, și așteptarea le este deseori împlinită.

¹ Verga – bucată de lemn fixată cruciș pe catarg, de care se prind pânzele la marginea superioară.

Lady Glenarvan nu voi să asiste la această „explorare“ respingătoare și se duse din nou pe dunetă¹. Rechinul se mai zbătea încă; avea zece picioare în lungime și cântărea mai mult de șase sute de livre².

Lungimea și greutatea lui nu sunt deloc neobișnuite. Dar dacă *balance-fish*, cum i se mai zice acestei specii de rechin, nu e socotit printre uriașii speței, în schimb, este unul dintre cei mai de temut.

Fără altă ceremonie, burta peștelui uriaș fu despicată în două cu lovituri de secure. Cangea îi pătrunsese până în stomac, care era complet gol; animalul postise cu siguranță de multă vreme și marinarii, dezamăgiți, voiau să-i arunce resturile în mare, când, deodată, un obiect grosolan, lipit între măruntaiele rechinului, atrase atenția șefului de echipaj.

– Ei drăcie! Ce-i asta? întrebă el.

– Vreun pietroi înfulecat de dihania asta, ca să mai câștige ceva greutate, răspunse unul dintre marinari.

– Ba, spuse un altul, e cu siguranță o ghiulea pe care blestematul de pește a înghițit-o și pe care n-a mai putut-o mistui.

– Ia mai tăceți din gură, le răspunse Tom Austin, secundul iahtului, nu vedeți că animalul acesta era un bețiv sadea și că a sorbit nu numai vinul, ci și sticla, ca nu cumva să piardă vreun strop?

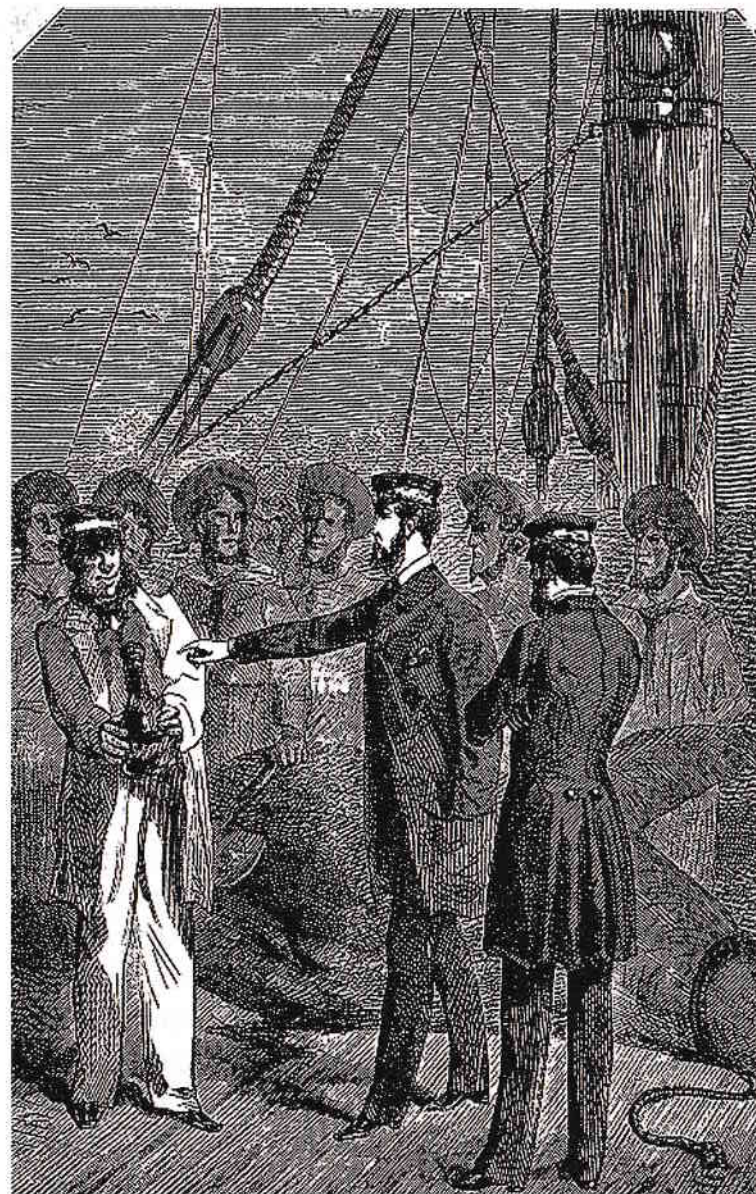
– Ce? exclamă lordul Glenarvan. Rechinul are o sticlă în stomac?

– O sticlă adevărată, îi răspunse șeful echipajului. Dar se vede clar că nu-i scoasă din beci...

– Ei bine, Tom, continuă lordul Eduard Glenarvan, scoate-o cu băgare de seamă. Sticlele care plutesc pe mare conțin deseori documente de preț.

– Credeți? spuse maiorul Mac Nabbs.

– Cred cel puțin că se poate întâmpla.

– Bine, spuse Glenarvan, spălați sticla și aduceți-o pe dunetă.

¹ Dunetă – partea cea mai înaltă la pupa unei nave, unde se află cabinele echipajului.

² Șase sute de livre – trei sute de kilograme.

– O, nu te contrazic defel, răspuse maiorul. Poate că și în aceasta se ascunde o taină.

– O vom afla îndată, Glenarvan. Ei, ei, Tom?

– Iat-o! răspuse secundul, arătându-i obiectul diform, pe care-l scosese, nu fără trudă, din stomacul rechinului.

– Bine, spuse Glenarvan, spălați-l și aduceți-l pe dunetă.

Tom îndeplini ordinul, și sticla, descoperită în împrejurări atât de ciudate, fu așezată pe masa din careu, în jurul căreia se adunară lordul Glenarvan, maiorul Mac Nabbs, căpitanul John Mangles și lady Helena, căci o femeie este, după cum se știe, totdeauna cât de cât curioasă.

Pe mare, orice intervine în monotonia unei călătorii constituie un eveniment. Se lăsă un moment de tăcere. Fiecare cerceta cu privirea epava aceasta fragilă. Ascundea ea taina unui întreg dezastru sau era numai un mesaj neînsemnat, lăsat în voia valurilor de vreun navigator fără altă treabă?

Trebuiau să afle ce cuprindea, și Glenarvan se apucă imediat să cerceteze sticla, luând de altfel și toate măsurile de precauție necesare în asemenea împrejurări; s-ar fi spus că era un judecător de instrucție, cercetând amănunțele caracteristice într-o afacere gravă. Glenarvan avea dreptate să procedeze astfel, căci amănuntul cel mai neînsemnat în aparență poate să ducă deseori la descoperiri importante.

Înainte de a fi cercetată pe dinăuntru, sticla fu examinată pe dinafară. Avea un gât subțire, dar rezistent, în jurul căruia se afla un capăt de sârmă mâncată de rugină; pereții ei, foarte groși, în stare să suporte o presiune de mai multe atmosfere, arătau în mod sigur că este adusă de undeva de la țară. Podgorenii din Aî sau Épernay, de exemplu, rup cu asemenea sticle picioarele scaunelor, fără ca pe ea să rămână vreă zgârietură. Așa se explică faptul că poate îndura, nevătămată, încercările cine știe cărei pribegii îndelungate.

– O sticlă a firmei Cliquot, doar atât rosti maiorul.

Și cum se pricepea la vinuri, toți îi primiră afirmația fără să-l contrazică.

– Dragul meu maior, îi răspuse Helena, la ce ne ajută să știm ce fel de sticlă e, dacă nu știm de unde vine?

– Draga mea, îi spuse lordul Eduard, o vom afla și, în orice caz, putem spune de pe acum că vine de departe. Privește piatra depusă pe ea, substanțele mineralizate, ca să spun așa, sub acțiunea apei de mare! E semn că sticla a stat multă vreme în ocean, înainte de a fi înghițită de rechin.

– Nu pot să nu fiu de părerea dumatăle, răspuse maiorul; „vasul“ acesta fragil, numai protejat de învelișul de piatră, a putut fi în stare să facă un drum atât de lung.

– Dar de unde vine? întrebă lady Glenarvan.

– Așteaptă, draga mea Helena, așteaptă; cu asemenea sticle trebuie să ai răbdare. Cred că nu mă înșel deloc dacă am să afirm că ea singură ne va da răspuns la toate întrebările.

Spunând aceste cuvinte, Glenarvan începu să zgârie stratul ce acoperea gâtul sticlei; îndată apărură dopul, mâncat însă în bună parte de apa mării.

– Prost lucru, spuse Glenarvan. Dacă se află înăuntru vreo hârtie, trebuie să fie roasă și de nedescifrat.

– Ne putem aștepta la așa ceva, fu de părere și maiorul.

– Voi adăuga, reluă Glenarvan, că sticla aceasta prost astupată trebuia, fără doar și poate, să se ducă la fund, și noroc că a înghițit-o rechinul, care ne-a adus-o pe *Duncan*.

– Fără îndoială, răspuse John Mangles. Totuși ar fi fost mai bine s-o pescuim în mare, la longitudine și latitudine precisă. Atunci am fi putut recunoaște drumul parcurs, după curenții atmosferici și marini respectivi; dar cu rechinii aceștia, care înoată împotriva vântului și a fluxului, nu mai poți ști despre ce e vorba.

– Vom vedea imediat, răspuse Glenarvan.

Scoase dopul cu cea mai mare grijă și un puternic miros sărat se răspândi pe punte.

– Ei? întrebă lady Helena.

– Da, spuse Glenarvan, nu m-am înșelat! Sunt hârtii înăuntru.

– Documente, documente! exclamă lady Helena.

– Numai că, o întrerupse Glenarvan, documentele par roase de umezeală și sunt cu neputință de scos, pentru că sunt lipite de pereții sticlei.

– S-o spargem atunci, spuse Mac Nabbs.

– Aș vrea mai degrabă s-o păstrez neatinsă, replică Glenarvan.

– De aceeași părere sunt și eu, răspunse maiorul.

– Fără îndoială, spuse lady Helena, dar conținutul e mai prețios decât sticla; mai bine o sacrificăm pe ea, decât documentul.

– Milord, să-i spargem numai gâtul, spuse John Mangles, și asta ne va îngădui să scoatem nevătămat și documentul.

– Chiar așa, dragul meu Eduard! strigă lady Glenarvan.

Era greu să procedezi altfel și, cu orice risc, lordul se hotărî să spargă gâtul prețioasei sticle. Trebui să se folosească însă de un ciocan, căci substanțele depuse se întăriseră ca piatra. În curând, ciocurile căzură pe masă; înăuntru sticlei zăriră mai multe bucăți de hârtie, lipite unele de altele. Glenarvan le scoase cu băgare de seamă, le dezlipi una de alta și le întinse pe masă, în timp ce lady Helena, maiorul și căpitanul se înghesuiau în jurul lui.

II

CELE TREI DOCUMENTE

Pe aceste petice de hârtie, pe jumătate distruse de apa de mare, se puteau citi doar câteva cuvinte, resturi indescifrabile ale unor rânduri aproape în întregime șterse.

Timp de câteva minute, lordul Glenarvan le cercetă cu atenție; le întorcea când pe o parte, când pe alta, le ridica la lumină, căuta cele mai mici urme de litere neatinsse de apă. Apoi își privi prietenii, care-l urmăreau cu neliniște.

– Sunt aici, spuse el, trei texte deosebite, probabil trei copii ale aceleiași document, traduse în trei limbi, una în engleză, alta în franceză și a treia în germană. Cele câteva cuvinte care au rezistat nu lasă nicio îndoială în această privință.

– Dar cuvintele acestea au măcar vreun înțeles? întrebă lady Glenarvan.

– Greu de spus, draga mea, cuvintele scrise în documente sunt departe de a fi complete.

– Poate că documentele se completează între ele? își dădu cu părerea maiorul.

– Așa ar fi normal, răspunse John Mangles. Nu se poate ca apa să fi ros rândurile exact în același loc; și atunci, apropiind frânturile de frază, le vom găsi un înțeles.

– Așa o să și facem, spuse lordul Glenarvan, dar să procedăm metodic. Priviți întâi documentul scris în limba engleză.

Rândurile și cuvintele erau așezate astfel în document:

62	Bri	gow	
sink			stra
aland			
skip	Gr		
		that monit	of long
and			ssistance
lost			

– Aceasta nu spune mare lucru, rosti maiorul cu un aer dezamăgit.

– Orice ar fi, răspuse căpitanul, e scris în englezește.

– Nu încape nicio îndoială, spuse lordul Glenarvan, cuvintele *sink*, *aland*, *that*, *and*, *lost* au rămas intacte; *skip* formează, cu siguranță, cuvântul *skipper* și e vorba de un domn Gr..., probabil căpitanul unui vas naufragiat¹.

– Să mai adăugăm, spuse John Mangles, și cuvintele *monit* și *ssistance*², al căror înțeles e evident.

– Ei, atunci avem ceva, răspuse lady Helena.

– Din păcate, răspuse maiorul, ne lipsesc rânduri întregi. Cum să aflăm numele vasului scufundat și locul naufragiului?

– Le vom găsi, spuse lordul Eduard.

– Desigur, replică maiorul, care era totdeauna de acord, dar cum?

– Completând un document cu altul.

– Să încercăm! exclamă lady Helena.

¹ Cuvintele *sink*, *aland*, *that*, *and*, *lost* înseamnă: a se scufunda, spre uscat, acest, pierdut. *Skipper* e numele ce se dă în Anglia căpitanilor de vase din marina comercială. (n.a.)

² *Monition* înseamnă document, iar *assistance* înseamnă ajutor. (n.a.)

– Să procedăm metodic, spuse lordul Glenarvan.

Al doilea petic de hârtie, și mai uzat decât cel dintâi, nu prezenta decât câteva cuvinte izolate și așezate în felul următor:

7 Juni	Glas	
	zwei	atrosen
	graus	
	bringt	ihnen

– E scris în nemțește, spuse John Mangles, de îndată ce-și aruncă ochii pe hârtie.

– Cunoști această limbă, John? îl întreabă Glenarvan.

– La perfecție, milord.

– Spune-mi atunci, ce înseamnă aceste câteva cuvinte?

Căpitanul cercetă documentul cu atenție și spuse:

– Întâi, iată-ne fixați asupra datei evenimentului: *7 juni* înseamnă *7 iunie*, și apropiind această cifră de numărul 62 din documentul englez, avem data completă: *7 iunie 1862*.

– Foarte bine! exclamă lady Helena. Mai departe, John!

– În același rând, reluă tânărul căpitan, se găsește cuvântul *Glas*, care, dacă îl alăturăm cuvântului *gow* din primul document, ne dă *Glasgow*. Deci e vorba evident despre un vas din portul Glasgow.

– Asta-i și părerea mea, răspunse maiorul.

– Al doilea rând din document lipsește în întregime, continuă John Mangles. Dar în cel de al treilea văd două cuvinte însemnate: *zwei*, adică *doi*, și *atrosen*, sau mai bine zis *matrosen*, care în germană înseamnă *marinari*.

– Adică, spuse lady Helena, ar fi vorba de un căpitan și doi marinari?

– Probabil, răspunse lordul Glenarvan.

– Vă mărturisesc, milord, reluă căpitanul, că următorul cuvânt, *graus*, mă pune în încurcătură. Nu știu cum să-l traduc. Poate că cel de-al treilea document o să ne lumineze. În ceea ce privește ultimele

două cuvinte, ele se explică ușor. *Bringt ihnen* înseamnă *dați-le*; alăturând cuvintele acestea de cuvântul englezesc corespunzător, adică cuvântul *assistance*, așezat, ca și ele, în al șaptelea rând al documentului, expresia *dați-le ajutor* se deduce de la sine.

– Da! *Dați-le ajutor*, spuse Glenarvan, dar unde se găesc acești nenorociți? Până acum n-am aflat nici unde se găesc și nici locul catastrofei.

– Să sperăm că documentul scris în franceză va fi mai clar, spuse lady Helena.

– Să-l vedem, răspunse Glenarvan, și fiindcă toți cunoaștem limba franceză, eforturile vor fi mai ușoare.

Iată conținutul celui de-al treilea document:

trois	ats	tannia
gonie		austral
abor		
contin	pr	cruel indi
jeté		ongit
et 37° 11'	lat	

– Sunt și cifre, exclamă lady Helena. Uitați-vă, domnilor, uitați-vă!

– Să pornim metodic, spuse lordul Glenarvan, și să începem cu începutul. Îngăduiți-mi să însemnez pe rând cuvintele acestea risipite și incomplete.

– De la început, de la primele litere văd că e vorba de un vas cu trei catarge, al cărui nume ni s-a păstrat în întregime, datorită documentului scris în limba engleză și celui în limba franceză: *Britannia*. Dintre cele două cuvinte următoare, *gonie* și *austral*, numai cel din urmă are un înțeles pe care-l pricepeți cu toții.

– Iată un amănunt de preț, răspunse John Mangles. Naufraziul s-a petrecut în emisfera australă.

– E vag, spuse maiorul.